

Welke pijn vervloek je meer, vraagt Wu zich af als ze *Herbergh zum Sgie* binnenstapt: fantoompijn in een verloren ledemaat, of de pijn die je voelt als je bewust wordt van je eigen lopen op de dag voor een amputatie? Wu heeft het gevoel vrijwillig voor amputatie te kiezen.

Voor het eerst in haar leven realiseert ze zich hoe sterk de tweedeling is in het maatschappelijk leven van Niilantis - juist bij het publiek dat zich, zoals tijdens elke Midweek na zonsondergang, in de *Herbergh* laaft aan Cervoise of pompwater. Een tweedeling overigens, die het fundament is onder het succes van de stad.

Het bezoek dat ze zojuist heeft afgelegd beurde haar niet op. In tegendeel. "Nog even en ook wij moeten weer inkt kopen, perkament en ganzenveren." De oude senator had bedrukt zijn hoofd geschud. "Niilantis werd groot doordat we geen indirecte communicatie nodig hebben."

Wu had hem tegengesproken. "Onze kracht zit niet in de schrijfkunst of het mondloos spreken, maar in onze staatsinrichting." Door de macht te leggen bij het juvenaat, achter de schermen begeleid door een klein aantal senatoren, had de stadstaat zich weten te onderscheiden en ontwikkelde zich in relatief korte tijd tot een wereldmacht.

De senator durfde Wu niet meteen kritisch tegen te spreken, maar wuifde haar opmerking weg. "Vergeet niet dat andere culturen en volkeren nog niet eens kunnen schrijven, terwijl wij dat stadium al achter ons lieten."

Nou, ja, die formulering klopte natuurlijk niet helemaal, maar de kerngroepen van hun gemeenschap, jongeren en oude wijzen, hadden schrijven of lezen niet nodig. Die gehandicapte manier van contact was voor de tussengroep.

"Let op," de senator had een vinger priemend in de lucht gestoken. "Als ons hele volk zich sluit, wordt de tussengroep leidend, zoals overal elders. Dan moeten kinderen in de mijn of op het land werken en gaan we dood als we net 31 jaar zijn. Niks juvenaat, niks senaat."

Hij had nog maar eens herinnerd aan de leerstelling van de eerste Wu: "Wie kindheid en kindsheid niet eert, leeft als maatschappij verkeerd." (Niilias 16) Dat was in feite de basis van Niilantis, die stelling van de Eerste Wu. Niet slecht voor een jochie van zeven, realiseerde Wu zich weer eens.

Een trapje van drie treden moet de bezoeker afdalen om in de gelagkamer van Zum Sgie te komen. In één oogopslag kan Wu de bezoekers overzien. De oudjes zwijgend ontvangend, reflecterend in de hoeken van de ruimte. Ze drinken kleine glaasjes sterke drank. De jongeren zitten verspreid in de ruimte. Je kunt aan hen niet zien hoe druk ze zijn. Natuurlijk spreken ze ook met de mond tegen elkaar, schreeuwen zelfs soms, onder invloed van de Cervoise. Midweek is immers de sociale avond, maar daarnaast stralen ze continu en stemmen zichzelf met de anderen af. Ze voelen wat er aan de hand is in de verste uithoeken van de stadstaat, het stadrijk eigenlijk, en nemen binnen enkele seconden in gezamenlijkheid besluiten.

Tussen die twee groepen in zitten de volwassenen, de middengroep. Hun hoofd groeide niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk dicht. Ze moeten de obers bij kaarslicht hun voorkeur aanwijzen op de menutablet, hun stem verheffend om verstaanbaar te zijn. Een enkeling, een ambtenaar waarschijnlijk die contact heeft met kloosters of hoven in andere steden, waagt het zelfs te schrijven waar anderen bij zijn. Ze ogen vermoeid, onze dertigers en vijftigers, ze ploeteren al sinds hun 16de of 17de levensjaar, sinds ze zich sloten. Al die tijd mogen ze geen alcohol drinken - hun nachten zijn zo kort en het werk is zo zwaar, dat alcohol te gevaarlijk zou zijn. Voor hen is er pompwater. Wu zelf is bijna 14, haar tijd zit er bijna op, een opvolger is nog niet bekend, maar is al geboren.

De oude baas was te ver gegaan, hij had geprofiteerd van de unieke situatie: een Wu die advies komt vragen. De situatie maakte het nodig. "Niilantis verandert," wist ze. En zij niet alleen. Er was een opgewonden stemming in de stad. Volwassenen voelden het natuurlijk nog niet, maar de jeugd keek naar haar - zoals ze op dit moment over haar schouder blikkend, ook naar zichzelf keek: het grote houten beeld van de Wu's, dat, recht tegenover *Zum Sgie* het centrale plein, het diepste punt van het rijk, overzag. De houten ogen prikten in haar rug.

Eeuwenlang was er op deze plek niet meer geweest dan een kleine nederzetting, zoals je er zoveel vond en vindt in het land van de grote rivieren. De bewoners profiteerden van het zuivere water en de vruchtbare grond. De rivier was echter meteen ook de grootste vijand van de nederzetting en sloeg tijdens de najaarsstormen de moeizaam opgebouwde terpen weg.

De senator wist het mooi te zeggen. "Toen mijn opa zo jong was als jij, bedacht de jeugd de ringvaarten onderaan de dijk als extra bescherming. Zij deden echt iets voor het land."

"Precies," antwoordde Wu. "Zij hadden tenminste nog senatoren naast zich, die in hun jeugd de omslag van terp naar dal hadden gestuurd. Die wijsheid was goud waard." Natuurlijk had de oude man gelijk. Iedere vaardigheid vereist training. De Niilanti cultiveerden het vermogen te stralen tot jaren nadat het hoofd dichtgroeit. "We zullen het razendsnel verliezen als we het niet onderhouden, als de jongeren bier drinken en feesten." Maar misschien is dat wel de diepe wens van deze jongeren. De stad is immers klaar!

Wu verlaat *Zum Sgie* weer en loopt langzaam naar het beeld. Het stelt een kind van ongeveer zes jaar voor, met een onbestemd gezicht. Het moet tenslotte symbool staan voor elke Wu in de reeks, en de nieuwe Wu is bij verkiezing nooit ouder dan zes. Zoals de beste zanger gekozen wordt tot voorzanger in de tempel, zo wordt het kind dat het helderst communiceert Wu, heel simpel.

Het eikenhouten beeld is bedekt met een dikke laag mos, op een klein, zorgvuldig schoongehouden gebied op het hoofd na. Wu kijkt naar zichzelf - zal zij, de Huidige tevens de Laatste zijn? Ze verwacht het. Eigenlijk hoopt ze het zelfs.

Tijdens de jeugdperiode van de eerste twee Wu's bedachten kinderen dat terpen niet voldoen. Om een terp te bouwen moet immers grond rondom de heuvel worden afgegraven. Dit leidde steeds weer tot gevaarlijke en agressieve stromingen in het water. Die ondermijnden direct de vluchtplaats. Door razendsnel, mondloos, met elkaar te overleggen bedachten kinderen een beter systeem: bouw de stad op een verdiept plateau en gebruik de grond die daarbij vrijkomt voor het aanleggen van dammen en dijken. Te jong om zelf aan het werk te gaan, droegen ze hun ouders op het plan uit te voeren. En zo was het systeem van Niilantis geboren. Jeugd denkt, volwassenen werken. Maar Wu voelt dat het juvenaat het wel best vindt zo; ze vervelen zich.

"Een burger verliest al snel kracht en kruit, als zijn fontanel zich sluit," (Niilias 9) had de Tweede Wu, of was het de Derde, in elk geval, de eerste vrouwelijke Wu gezegd en dat meisje was pas zes. Ze had gelijk: wie zijn fontanel weet open te zetten is gevoelig. De Niilanti konden dat tot de puberteit, en ja, ook sommige bejaarden hervonden die kwaliteit. Onder hen bevonden zich overigens haast nooit Wu's. Eigenlijk was het alleen de eerste Wu gelukt op hoge leeftijd weer ontvankelijk te worden, vandaar dat wereldwijd het beeld was ontstaan van 'de grote Wu, de oude filosoof'.

Maar het stralen en afstemmen, het mondloos communiceren, kost energie en concentratie, vereist training en verdraagt alleen daarom al geen wild en jeugdig leven. Offers, die het juvenaat niet meer wil brengen, daar getuigt de gelagkamer van de

herbergh wekelijks van. “Laat ons jong zijn,” stralen de jongeren naar iedereen die het ontvangen wil.
Wu kijkt naar het houten beeld. Ze zal de Laatste zijn.